

SOCIALE TANDHEELKUNDE

VERSLAG VAN DE GEMEENTELIJKE SCHOOLTANDVERZORGING TE 'S GRAVENHAGE OVER 1935

Scholen.

Op 31 December 1935 waren aangesloten alle Openbare Lagere Scholen voor Gewoon en Buitengewoon Onderwijs, alsmede 54 Bijzondere Lagere Scholen. Van de zijde van het Bijzonder Onderwijs werd eenige malen de vraag gesteld hoe men tot de Schooltandverzorging kon worden toegelaten. Bij sommigen bleek het een bezwaar, dat tevens aansluiting bij de afd. Kinderbescherming noodzakelijk was. Anderen deinsden terug voor het innen van de vrijwillige bijdragen.

In behandeling zijn in den cursus 1935-'36 :

113	scholen	tot en met de 6e klasse	dus volledig opgebouwd.
37	scholen	„ „ „ „	5c „
4	scholen	„ „ „ „	4c „
5	scholen	„ „ „ „	3c „
2	scholen	„ „ „ „	2c „

In totaal 908 klassen bevattende 29454 leerlingen.

Behandeling.

In den vorigen cursus 1934-'35 werden 27647 kinderen tweemaal onderzocht en zoo noodig behandeld voor caries van het blijvend gebit. Van deze 27647 kinderen weigerden 968 ouders hun toestemming te geven tot behandeling, bleken 1793 kinderen afwezig te zijn ten tijde van het onderzoek of de behandeling, waren er 72 weerspannig en kwamen 904, doordat zij wegens schoolmutatie niet meer preventief te behandelen waren, niet in behandeling. Als eindresultaat hadden 23909 of 86% door de behandeling een gezond blijvend gebit gekregen, waartoe 17413 vullingen in blijvende elementen werden gelegd, 661 extracties uit het blijvend en 2352 extracties uit het melkgebit werden verricht.

Dat het aantal vullingen minder is dan het vorig jaar houdt verband

met de wijze van noteeren. Werden voorheen ter mogelijkheid van vergelijking de vullingen genoteerd, zooals men dit te Amsterdam gewend was, nadat in deze gemeente de schooltandverzorging was afgeschaft had het geen zin meer met deze wijze van noteeren door te gaan, die behalve het „voordeel” van de geflatteerde cijfers slechts nadeelen inhoudt, daar het voor de tandarts weinig verschil maakt of in een element vele kleine of eene groote vulling gelegd wordt, maar de telling per vulling en niet per gevuld element een groot statistisch verschil maakt.

Bij de gevolgde werkwijze diende 22 % van de vullingen tot restauratie van reeds gevulde elementen, voornamelijk betrof dit de jongst gevulde elementen n.l. de voor 1,2 en 3 jaar gevulden.

In % uitgedrukt voor 1, 2 enz. jaar gevulde elementen resp. 29 % - 29 % 22 % - 11 % - 5 % - en 4 %. Voornamelijk is dit te danken aan het carieus worden van de tweede fissuur. Hieruit te besluiten, dat het economischer zou zijn deze de eerste maal, zuiver als prophylactic odontomie bij de vulling te trekken, gaat mij voorloopig nog, het percentage in aanmerking nemend, te ver. Of in de verdeeling van het aantal kinderen over de verschillende centra zooals dit tot nog toe het geval was, n.l. naar evenredigheid van het aantal beschikbare uren, verandering zal moeten worden gebracht is een tweede vraag, die op beantwoording wacht. Oogenschijnlijk zou men zeggen, dat in de beter gesitueerde wijken, waar levensomstandigheden, onderhoud van het gebit thuis en tal van andere factoren gunstig zouden moeten werken op het cariescijfer, het aantal vullingen beduidend minder zou moeten zijn, dan in armere gedeelten. Sinds drie jaren wordt daartoe van elke school afzonderlijk aanteekening gehouden van het z.g. vullingscijfer. Hieronder verstaat men het quotient van aantal kinderen op aantal vullingen. Hierdoor is onderlinge vergelijking van scholen en halve jaargangen van scholen mogelijk. Hierbij is nu gebleken, dat alhoewel de meeste scholen zoo langzamerhand sedert jaren door dezelfde tandartsen worden behandeld, waardoor dus verschillen in de werkmethoden kunnen worden verwaarloosd, zeer uiteenlopende cijfers voorkomen.

Het vullingscijfer beweegt zich per half jaar zoo om en bij de 30. Hetgeen dus zeggen wil, dat per honderd kinderen per jaar 60 vullingen gelegd dienen te worden om resultaat te bereiken. *Het gemiddeld vullingscijfer per tandarts is vrijwel gelijk.* Groote schommelingen komen echter tusschen de scholen voor. Afwijkingen van 58-8, 53-12, 76-16, 67-10, 76-13 en 64-16 kwamen in de 6 centra voor.

Deze afwijkingen komen echter evenzoo in de opvolgende halfjaren

van eenzelfde school voor, om een voorbeeld te noemen de school Fisherstraat waarvan de cijfers aldus luiden: 56-40, 38-19, 43-56. Dit is een school in een gemiddelde buurt gelegen. Voor de van Nijenrodestraat, een „topschool”, zijn de cijfers 19-42, 23-35, 23-25. Een ander uiterste is de school Zuidwal met 67-43, 83-28, 35-29. Voorloopig zeggen dus deze cijfers ons reeds, dat milieu en onderhoud door borstelen, betere zorg van de ouders en eventueel vroegtijdige behandeling van het melkgebit weinig invloed hebben op de caries van het blijvend gebit bij kinderen. Wel kan worden geconstateerd, dat het vullen der fissuren van grooten invloed is op het behoud en den algemeenen toestand van het gebit. Een kind met gevulde kiezen zonder tandenborstel is er beter aan toe, heeft veel minder kans op een verwoest gebit later, dan een kind met een borstel, maar zonder hulp aan de eerste blijvende kies, en overige elementen. Het vergelijkingsmateriaal vinden we op de niet aangesloten bijzondere scholen, waar veel kinderen uit een beter milieu worden aangetroffen met een dusdanig verwaarloosd gebit, dat, komen zij op een aangesloten school in de hogere klassen, van prophylaxe geen sprake meer kan zijn en reeds uitgebreide tand- en zenuwbehandelingen noodzakelijk zijn, teneinde de elementen voor ondergang te redden.

Vervoer.

Het vervoer van kinderen van verafgelegen scholen naar centra geschiedde zooveel mogelijk per tram, waarbij de kosten zoo dit mogelijk was, door de ouders werden gedragen. De uitgaven hiervoor bedroegen f 26.06. Voor sommigen scholen was het echter noodzakelijk de kinderen per bus te vervoeren. Getracht werd zooveel doenlijk de ouders hierin te doen bijdragen. Waar reeds veel druk moet worden uitgeoefend de vrijwillige bijdragen regelmatig te doen inkomen wordt het vragen om het extra bedrag voor de bus bezwaarlijk gevonden. De vraag is of hier de voordeelen opwegen tegen de nadeelen. Aan busvervoer werd uitgegeven f 391.13 een bedrag hooger dan het vorig jaar, omdat juist die scholen, die op verren afstand zijn gelegen nog in opbouw zijn. Terugontvangen werd een bedrag van f 44.79. De vraag dient onder het oog gezien te worden of het voor de toekomst wenschelijker is een nieuw centrum te stichten, dan telkenjare de vervoerkosten te betalen. De scholen, die voor vervoer in aanmerking kwamen zijn voor het 1 ste centrum: Alexanderstraat, Amalia van Solmsstraat, Frederikstraat, van Heutzstraat, Leidsche Straatweg, Nieuwe Schoolstraat, van Nijenrodestraat, Paulinastraat, Weissenbrugstraat, voor busvervoer

en de Schelpkade voor tramvervoer; voor het tweede centrum *Escamp laan*, *Hilversumschestraat*, *Weesperstraat* voor busvervoer, geen tramvervoer; voor het 3e centrum geen vervoer; voor het 4e centrum *Doornikschestraat*, voor busvervoer en de *Hemsterhuisstraat* (2), *Gaslaan*, *Loosvduinscheweg*, en *Sirtemastraat* en *Koningin Emmakade* voor tramvervoer; voor het 5e centrum *Julianastraat*, *Leyenburg*, *Oude Molstraat*, *Scheveningschelaan* voor busvervoer en de *Breedstraat* voor tramvervoer; voor het 6e centrum geen vervoer. De kosten van vervoer voor de schoolbioscoop in het totaal bedrag bovengenoemd begrepen bedroegen f 32.13.

Het inrichten van een nieuw centrum heeft bezwaren. Het is moeilijk het punt zoo te kiezen, dat geen school op ongunstigen afstand komt te liggen. Behalve een paar van de bovengenoemde scholen is het voor verreweg het grootste aantal, hoe de groepeerings der scholen over de centra ook genomen wordt, ondoenlijk in gunstiger positie te komen. Deze scholen zijn gespatieerd.

Paedagogisch gedeelte.

De facultatieve filmlessen werden evenals vorige jaren in het museum voor het Onderwijs gegeven. Voor de R.K. scholen vonden deze door de schooltandartsen in de R.K. Schoolbioscoop plaats.

Door 969 kinderen werd van de geboden gelegenheid gebruik gemaakt.

Nazorg.

De ziekenfondsen O.Z.G., Volharding en Maatschappij tot Nut van het Algemeen blijven werkzaam op het gebied der Nazorg. De kinderen waarvan de ouders geen lid zijn van deze fondsen worden door de Nazorg van de Mij. tot Bev. der Tandheelkunde behandeld. De getroffen regeling werkt uitstekend. Eenmaal werd door een hoofd van een school geweigerd (op grond van onbekendheid met de bepalingen in deze) medewerking te verleen. Een aanschrijving van den Wethouder bracht hem alras tot betere gedachten.

Instandhouding.

De inning van de vrijwillige bijdragen had regelmatig plaats. De door sommige hoofden gegeven aanwijzingen, hoe de opbrengst gestimuleerd zou kunnen worden, werden dankbaar aanvaard. Nochtans is het steeds een weerkomende zorg voor ieder hoofd afzonderlijk zijn bijdragen op peil te houden. Door elkaar genomen blijft het gewenscht bedrag bin-

nenkomen. Het eene kwartaal komt van deze school wat meer in, een volgend kwartaal is dit met een ander het geval. Gemiddeld zijn de bijdragen van de bijzondere scholen zeer veel lager dan van de openbare scholen. Wat hiervan de reden mag zijn is niet te verklaren. De bijzondere scholen worden geheel gelijk behandeld. De algemeene indruk is, dat de bevolking dezer scholen vergeleken bij het openbaar onderwijs niet zooveel verschil maakt. Niet vergeten mag worden, dat de betere bijzondere scholen niet zijn aangesloten, terwijl dit wel het geval is met de openbare. Dat echter scholen, die op weinige minuten gaans van elkaar zijn gelegen en volkomen dezelfde bevolking hebben, zeer uiteenlopende vrijwillige bijdragen doen inkomen is een raadsel, waarvan de oplossing gezocht wordt. Het is zaak, wanneer inderdaad mocht blijken, dat gebrek aan medewerking de oorzaak is, deze scholen uit te sluiten.

Er is reeds sprake van overbelasting der tandartsen. Door persoonlijk meer kinderen in behandeling te nemen, is het mij onmogelijk geweest de te zware belasting der overige tandartsen op te vangen. Hieraan zijn echter grenzen. Het is noodzakelijk, dat door mij behalve mijn werk als schooltandarts tevens leiding gegeven wordt. Dit is nu onmogelijk, wanneer mijn tijd met behandeling bezet is. Bovendien worden aan den leider dikwijls vragen gesteld, inlichtingen gevraagd en zoo meer, waarvoor de schooltandartsen geen tijd behoeven af te staan. De zeer noodzakelijke controles komen tevens in het gedrang. Het is om redenen van uniformiteit wenschelijk en ter ontzenuwing van de kritiek van buitenstaanders noodzakelijk, dat de leider op de hoogte is van den algemeenen toestand. Dit kan slechts bereikt worden door persoonlijk bezoek aan de scholen. Dit heeft op tandartsen, hoofden en onderwijzend personeel een goeden invloed. Meermalen is mij gebleken, dat men een dergelijk bezoek zeer op prijs stelde en de gelegenheid te baat nam vragen, die men schriftelijk niet wenschte te stellen of door een persoonlijk bezoek te zwaar zou onderstrepen, bij deze ongezochte gelegenheid naar voren te brengen. De klassen bevatten gemiddeld 32,5 kind. Te verwachten is een stijging in den cursus 1936-'37 met 48 klassen, hetgeen dus een vermeerdering van het aantal kinderen met 1560 beteekent. De uitbreiding van de werkzaamheden van den op halve weektaak aangestelde tandarts en helpster tot volle weektaak kan mede ter ontlasting van mijn werkzaamheden voldoende geacht worden dezen toevloed van nieuwe leerlingen op te vangen. Indien het aantal scholen constant blijft kan voor de toekomst volstaan worden met de huidige personeel bezetting.

Volgens bovenstaande berekening is in de komende jaren dan nog een

stijging met 650 kinderen te wachten, hetgeen verwaarloosd kan worden. Zooals reeds gezegd, de overbelasting is klemmend en wordt in September van het komende jaar zoo groot, dat naar maatregelen gezocht zal dienen te worden hieraan te ontkomen.

Eindigen van de schooltandverzorging na de 5e klasse heeft ten gevolge, dat van een groot deel der goedbijdragende scholen een gedeelte wordt afgevoerd, hetgeen dus daling der vrijwillige bijdragen met zich meebrengt. Uitsluiten van weinig of niets bijdragende scholen zou een middel zijn, indien aangetoond kan worden, dat de oorzaak niet bij de draagkracht der ouders, maar in de medewerking van het Hoofd of Schoolbestuur te zoeken is.

In deze richting wordt momenteel gezocht.